

UBTBN 14.35.09

Kurmanali¹, M. Tangaloğlu¹
¹Suleyman Demirel Üniversitesi
Almatı, Kazakistan

DRAMA YÖNTEMİNİN ÖĞRENCİLERİN KONUŞMA BECERİSİNİ GELİŞTİRMEYE KATKISI

Özet. Günümüzde yabancı dil öğrenimi ve öğretimi büyük önem taşımaktadır. Yabancı dil öğretim süreci birden fazla bileşeni bir arada bulunduran çok boyutlu bir süreçtir. Yabancı dil öğretiminin başlıca hedefi, öğrencilerin temel dil becerilerini etkili bir şekilde kullanmalarını sağlamaktır. Temel dil becerilerinin hepsi insan için büyük önem taşımaktadır, özellikle doğru ve sağlıklı iletişimin temel anahtarı olan konuşma becerisini geliştirme konusu yabancı dil öğretiminde önemli yer tutmakta ve yabancı dil öğretiminin vazgeçilmez parçalarından birisini temsil etmektedir. Konuşma becerisinde amaç sadece dildeki seslerin çıkarılması demek değil, karşılaştığımız bir yabancıyla hedef dilde iletişim kurmaktır, dolayısıyla yabancı dil öğretiminde en önemli amaçlardan biri konuşmadır. Dolayısıyla bu makalede yabancılara Türkçe öğretiminde Drama yönteminden yararlanmanın önemi üzerinde durulacak ve yabancı dil olarak Türkçe derslerinde drama yönteminin öğrencilerin konuşma becerisini geliştirmeye katkısı ele alınacaktır.

Anahtar sözcükler: yabancı dil öğretimi, yabancılara Türkçe öğretimi, konuşma becerisi.

Аңдатпа. Бүгінгі таңда жастарымыздың бірнеше тіл меңгеруі заман талабына айналып отыр. Шетел тілін оқыту үрдісінде оқушылардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру және дамыту мәселесі үлкен мәнге ие. Түрік тілін шетел тілі ретінде оқыту үрдісінде де коммуникативтік қарым-қатынас бірінші орында тұрғандықтан, тілдік материалдар болсын, оны игертуге негізделген әдіс-тәсілдер болсын, сондай-ақ тіл дамыту жұмыстары болсын түгелдей тілді сөйлей білуге, өз ойын жеткізе білуге, мақсат етілген тілде қарым-қатынас бағытталуы қажет. Осыған орай, бұл мақалада шетелдіктерге түрік тілін оқытуда драма әдісінің маңыздылығы жайында сөз етіледі және шетел тілі ретінде түрік тілін оқыту үрдісінде драма әдісін пайдаланудың студенттердің сөйлеу дағдыларын дамытуға ықпалы қарастырылады.

Кілт сөздер: шетел тілі ретінде түрік тілін оқыту, сөйлеу дағдысы, драманың маңызы.

Abstract. Today, learning and teaching a foreign language is of great importance. A foreign language teaching process is a multidimensional process, which involves more than one component. The primary goal of a foreign language teaching is to ensure that students can use the basic language skills effectively. All of the basic language skills are of utmost importance to human beings, especially speaking skill, which is the key to proper communication, has an important place in the foreign language teaching and represents one of the indispensable parts of the foreign language teaching. Therefore, this article focuses the importance of using drama method in teaching Turkish as a foreign language and deals with the contribution of the Drama method to the development the students' speaking skill in Turkish lessons as a foreign language.

Key words: teaching Turkish as a foreign language, importance of drama, speaking skill.

Giriş

Küresel dünyada insanlar başka milletlerle iletişim kurmak için yabancı dil öğrenmek durumundadır, dolayısıyla günümüzde yabancı dil öğrenimi ve öğretimi büyük önem taşımaktadır. Buna paralel olarak, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin sayısı hızla artmakta ve Türkçenin yabancı dil olarak öğrenimi ve öğretimi meselesi her geçen gün önem arz etmektedir.

İnsanların birbiriyle iletişimini sağlayan en önemli beceri alanı konuşmadır. Bireyin öğrendiği dilde duygularını, düşüncelerini, tasarımlarını ve gözlemlerini düzeyine uygun bir kelime dağarcığı ile veya söz varlığı ile ifade etmesidir. Konuşmada özellikle öğrenilen dilin ses özelliklerini kavramış olmak çok önemlidir. Aksi halde yalnızca geniş bir kelime kadrosuna sahip olmak anlamak için yeterli değildir. Konuşma becerisindeki amaç sadece dildeki seslerin çıkarılması değil, karşılaştığımız bir yabancıyla hedef dilde iletişim kurmaktır. Dolayısıyla dört dil becerisinin arasında “konuşma” her zaman en önemlisi olarak görülür.

Konuşmanın tanımı ve yabancı dil öğretiminde konuşma öğretimi

“Bir dili bilen kişi o dili “konuşan” kişi olarak tanımlanır. Konuşma, duygu, düşünce ve dilekleri görsel ve işitsel öğeler aracılığı ile karşımızdakine iletmek, açıklamak, dışa vurmaktır” [1, s.27].

Demirel konuşmayı şu şekilde tanımlamaktadır: “Konuşma düşüncelerin, duyguların ve bilgilerin seslerden oluşan dil aracılığıyla aktarılmasıdır” [2, s.40].

Taşer’e göre, “konuşma duygu, düşünce ve dilekleri görsel, işitsel öğeler aracılığı ile karşımızdakine iletmek, açıklamak, dışa vurmaktır” [3, s.27].

Öğrenciler, konuşma yoluyla yeni bilgileri yorumlamakta, sorular oluşturmakta, arkadaşlarının davranışlarını kontrol etmekte, sosyal ilişkilerini sürdürmekte, bilgi aktarmakta, kişisel deneyimlerini paylaşmaktadırlar.

Ur'a göre, başarılı konuşma etkinliklerinin özellikleri şunlardır:

- öğrencinin konuşması, yani etkinliklerin daha çok öğrencinin konuşmasına dayanması;
- paylaşım, yani sınıftaki her öğrencinin konuşmasının sağlanması;
- yüksek güdülenme, yani etkinliklerin konusunun öğrencilerin ilgisini çekmesi;
- dilin kabul edilebilir düzeyde olması, yani öğrencilerin dili düzgün kullanmaları ve konular arası bağlantıları kurabilmeleri [4, s.120].

Öğrenciden konuşma çalışmaları ile ilgili beklenen hedef davranışlar:

- Düzeyine uygun kelime dağarcığını yerinde ve doğru kullanma;
- Türkçenin ses yapısını kavramış olarak kelimeleri doğru telaffuz etme;
- Türkçenin cümle yapısını, yeni öğrenilen kelime ve dilbilgisi kurallarının anlam ilişkisini kavramış olarak anlamlı ve düşüncelerini kendi niyeti doğrultusunda ifade edebilme;
- Türkçenin jest ve mimiklerine, beden diline de hakim olduğunu gösterme;
- Duygu, istek ve dileklerini iletişime öğrendiği dilde rahatlıkla ifade edebilme.

Konuşma becerisi, diğer temel becerilere göre öğretilmesi zor bir beceri olduğu için öğrenme ortamlarının en verimli öğretim materyalleri ile desteklenmesi gerekmektedir. Sınıf ortamına getirilen öğretim materyallerinin çoklu öğrenme ortamı sağlamak, dikkat çekmek, öğrencilerin farkındalık düzeylerini arttırmak, güdülemek, zamandan tasarruf yapmak ve kalıcı izli öğrenme sağlamak gibi birçok işlevleri bulunmaktadır [5, s.17].

Konuşma öğretiminde düzeye uygun soru ile başlanması ve basitten karmaşığa doğru bir yol izlenmesi gerekir. Konuşmada özellikle öğrenilen dilin ses özelliklerini kavramış olmak çok önemlidir. Aksi halde yalnızca geniş bir kelime dağarcığına sahip olmak anlaşmak için yeterli değildir. Konuşma sadece bir takım sözleri ses aracılığıyla başkalarına aktarmak da değildir. Konuşmanın da kendine özgü ilkeleri ve kuralları vardır. Her bireyin ana dilindeki seslerle öğrendiği yabancı dildeki seslerin örtüşme oranı ne kadar yüksek olursa o kadar doğru telaffuz etme gerçekleşir. Bir öğrencinin anadilindeki seslerden çok farklı sesleri, birbirine yakın sesleri daha temel düzeydeki Türkçe kurslarında, hatta ilk derslerde çözmek gerekir. Konuşma çalışmalarında öğretmen yalnızca yönlendirici olmalı, taraf olmamalı ve tartışma ya da sohbeti aktif hale getirecek sorularla canlandırmalıdır. Temel düzeyde öğrencilerin konuşma becerisi düzeyine uygun sorular, diyaloglar ve oyunlarla geliştirilebilir. Orta düzey Türkçe dil öğretimi aşamasında günlük hayattan başlayarak bazı tartışma konuları ile konuşma becerisi kazandırma ve geliştirme çalışmaları yapılabilir.

Sorular sorma, gezi anlatımı, anı anlatımı, resim ve karikatürler üzerine konuşma, hikaye veya masal anlatımı, tahmin etme, oyunlar, beyin fırtınası, filmler, videolar, tartışma, dramatizasyon vs. Doğal ortamında öğretilmeyen dillerde genellikle öğrencilerin konuşma becerisini kazandırma ve geliştirmede

güçlük çekilir ya da gecikme olur. Dolayısıyla öğrenci her ders mutlaka konuşturulmalıdır. Sınıfta uygulanacak etkinlikler konuşma becerisinin geliştirmesinin zihinsel süreçleri ile fiziksel unsurlarına yönelik mahiyette olmalıdır. Bu etkinlikler sınıfın seviyesi ve sınıfın hedef davranışları göz önünde bulundurularak öğretmen tarafından ayarlanıp, değişik şekillerde uygulanabilir. Bu etkinliklerle öğrenciler Türkçe konuşmayı adeta bir oyun havası içinde sıkılmadan öğrenirler ve konuşma becerilerini bir davranış olarak kazanırlar. Bu makalede yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özellikle de drama yönteminin öğrencilerin konuşma becerisini geliştirmeye katkısı ele alınacaktır.

Drama yöntemi, bir duygu veya düşüncenin, hareket, mimik, jest ve sözle anlatılmasıdır. Başka bir deyişle, bir konu ya da durumun canlandırılması, yaşantıya dönüştürülmesidir. Bu yöntem, öğrencinin anlama ve anlatma yeteneklerini, kişiliğini daha çok geliştirir. Türkçe de her şeyden anlama ve anlatma dersi olduğuna göre, dramanın önemi kolayca anlaşılır [6, s.83].

Dramanın tanımı ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dramanın önemi

Drama, bugün en çok kullanılan öğretim yöntemlerinin başlarında gelmektedir. Eğitim-öğretim ortamlarında dramanın kullanılması ile en önemli amaç, öğrenciyi konunun içine çekerek, aktif katılımını sağlayarak kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirmektir. Drama bir olayı, oyunu, yaşantıyı tiyatro tekniklerinden yararlanarak, geliştirerek canlandırmaktır. Drama bir grup çalışması içinde, öğrencilerin bir yaşantıyı, bir kavramı, ders ünitelerinden belli konu yada temaları yaşayarak, canlandırarak, oynayarak öğrenmelerini sağlayan bir süreç, eğitsel bir ortamdır.

Sözlükte "dram" ne demek? 1. Sahnede oynanmak için yazılmış oyun; acıklı olay. 2. Acıklı, üzüntülü olayları, kimi kez güldürücü yönlerini de katarak konu alan sahne oyunu türü. 3. Tiyatro yazını.

Bilindiği üzere dil dört temel beceri olan dinleme, konuşma, okuma ve yazmayı kapsar. Drama yöntemi, bu becerileri etkili bir şekilde öğretilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Çünkü drama, sadece göstererek değil, yaptırarak öğretim yöntemidir [2, s.39].

İnsan yaratılışı gereği sosyal bir varlıktır. Birlikte yaşadığı insanlarla iletişim kurması, yaşayabilmesi açısından bir zorunluluktur. İletişimin en temel kaynağı dildir. Onun için dil eğitimi iletişim açısından çok önemlidir. Kişi dili, iletişim aracı olarak bir çok amaç için kullanır. Bunlardan bazıları:

- Bireyin kendi kişiliğini ortaya koyma ve haklarını belirtme;
- Kişinin başkalarının davranışlarını yönlendirmesi;
- Kendisinin ve başkalarının tecrübelerini paylaşma;
- Akıl yürütme yani düşünme;
- Olayları ve nesnelere hayalinde canlandırabilme [7, s.93].

Drama tekniği ile öğrenciler hangi durumlarda nasıl davranmaları gerektiğini yaşayarak öğrenirler. Drama, dilin anlamlı bir biçimde öğretilmesi

için iyi bir yol olarak görülmektedir. Problem çözüme ve iletişim kurma yeteneğini geliştirir. Bu şekilde öğrenilen dil sınıf içinde anlamlı ve yararlı olarak kullanılır.

Drama tekniğinin yararları şöyle sıralanabilir:

- ✓ Etkili ve dikkatli dinleme yeteneğini geliştirir.
- ✓ Kişinin kendine olan güvenini artırır.
- ✓ Anlama yeteneğini ve yaratıcılığı artırır.
- ✓ Akıcı konuşmayı geliştirir.
- ✓ Dile hakimiyeti ve iyi ifade yeteneğini geliştirir.
- ✓ Bilgilerin etkin kullanımını sağlayarak onları pekiştirir.

Drama, dilin anlamlı bir biçimde öğretilmesi için iyi bir yol olarak görülmektedir. Bu yöntem tek taraflı olmayıp, hem oyuncuya, hem de seyirciye yöneliktir. Drama yönteminin iki türü vardır: Biçimsel (Formal) Drama ve Doğal (İnformal) Drama. Genel olarak drama türlerini ikiye ayırmak mümkündür. Bunlar, formal ve informal dramadır. Formal dramada sahne kostüm ve seyirci vardır. Oyunun iyi oynanması için zaman zaman diyalogların ezberlenmesi gerekir [8, s.73].

Doğal dramada ise gruptaki her çocuk drama etkinliğine aktif olarak katılır ve kendi doğrudan yaşantısı ile öğrenir. Oyunun mükemmel oynanması için diyalogların ezberlenmesi gerekmez. İnformal drama daha çok doğaçlama türündendir. Yeri geldiğinde kullanılan, canlandırılması gereken yerler geldiğinde hemen canlandırırvermedir.

Dramada öğrenciler başka bir kimliğe bürünürler, başkalarının nasıl hissettiğini, düşündüğünü ve etkinlikte bulunduğunu anlama imkanına sahip olurlar. Örneğin, bir iş görüşmesinin drama yoluyla canlandırılması, öğrencilerin ileride karşılaşacağı sorunlardan önceden haberdar olmasını sağlayacağı gibi, bu tür gelişmelerde beklenmedik ve sürpriz sorunlarla da karşılaşabileceği konusunda da uyarılacaktır.

Dramada roller öğretmen tarafından dağıtılır. Ancak bu rolün nasıl oynanacağını o rolü üstlenen öğrenci belirler. Bir durum ya da olaydaki kişiler saptanır ve olay akışına bırakılır. Drama bitmeden sonucunu kimse bilemez. Ancak drama bittikten sonra öğretmen konunun tartışmasını yaptırır. Bu yöntemte öğrenciler dış dünya ile ilgili gözlemlerini ve deneyimlerini sergileme imkanı bulurlar, iç dünyalarını yansıtırlar. Bu yolla diğer insanları, ailelerini, arkadaşlarını, kısacası içinde yaşadıkları gerçek dünyayı daha iyi anlamaya başlarlar. Bu yöntem aracılığıyla daha iyi problem çözücü, daha iyi karar verici olarak yetişirler. Bu tekniğin pek çok alanda öğrencilerin yeteneklerini geliştirme gibi bir yararı vardır [9, s.76].

Drama Yönteminin Uygulanış Aşamaları

Formal dramalar her ne kadar yazılı metinlerin canlandırılmasına dönük olarak uygulansa da yazılı metinlere bağlı kalmak şart değildir. Drama yazılı metne bağlı kalınmadan da uygulanabilir. Formal dramanın uygulanması belli aşamalardan oluşmaktadır.

Hazırlık aşaması. Etkinlik esnasında ne yapacağını veya nelerin olacağını bilmemek, gelecekteki davranışları belirsizleştirir. Bu bakımdan dersin başında öğrencilere yapılacak etkinlik hakkında kısa bilgi verilmelidir. Bu aşamada öğrencilere oynayacakları oyunların amaçları, oyuncular ve izleyicilerden ne beklendiği, oyunun nerede geçtiği ve karakterler detaylı olarak açıklanır. Oynanacak rolün özellikleri, nasıl olması gerektiği öğrencilerle tartışılarak beraber oluşturulabilir. Öğrencilerin bireysel yorum yaparak katılımları sağlanır. Bu aşamada ortam drama etkinliği için hazırlanır. Sahne eşyaları, masalar, sandalyeler vesaire düzenlenmelidir.

Oyuncuların Seçilmesi. Bu aşamada dramatizasyonda rol alacak öğrenciler seçilir. İlk önce öğrenciler oynanacak rollerin genel özellikleri hakkında kısaca bilgilendirilir. Diğer bir deyişle, bu aşamada durum ve roller tasvir edilir ve roller için gönüllüler istenir. Oyuncular seçildikten sonra rol alan öğrencilere oynayacakları rolü okumaları veya düşünmeleri için birkaç dakika izin verilir. Ancak bu süre çok uzun tutulmamalıdır. Oyuncuların seçimi itina gerektirir. Doğru oyuncuların seçilmesi gerekmektedir. Roller oyunculara nitelikleri derecesinde dağıtılır. Bu dağıtımda genel görünüm, oyunun yükünü yükleneme gücü, iyi konuşma yeteneği öne alınmalıdır. Rollerin cinsiyete uymasına dikkat etmelidir. Drama çalışmalarına katılmak istemeyen öğrenciler zorla kaldırılmamalıdır. Bu tür öğrencilerin zorla dramaya katılmaları fayda yerine zarar getirir.

Oyunun Oynanması. Bu aşamada etkinlik için seçilen öğrenciler üstlendikleri rolü oynarlar. Oynama sürecinde öğretmenin, oyuna gerekmedikçe müdahalede bulunmaması gerekir. Oyuna katılanlar oyunu rahatça oynama özgürlüğüne sahip olmalıdırlar. Öğrencilerin, dramatik etkinliklerde bireysel deneyimlerini, gözlemlerini ve hayal güçlerini bir arada kullanabilmeleri oynama aşamasında gerçekleştirilecektir.

Değerlendirme Aşaması. Bu yöntemin en önemli aşaması sonuç ve değerlendirmedir. Rol oynama ile öğrencilere istedik davranışları kazandırmak için onları sorularla yönlendirerek oyundan bir sonuç çıkarmaları sağlanmalıdır. Bazı durumlarda kritik noktalarda oyun durdurularak da tartışma açılabilir. Tartışma sırasında öğrencilere oyundaki olaylar, karakterlerin tutum ve davranışları hakkında sorular sorularak öğrenciler konuşturulabilir. İhtiyaç duyulursa tartışmalar ışığında oyun tekrar yorumlanabilir. Değerlendirmede drama çalışmalarının her birinin ya da bir kaçının ardından tartışma açılması, “ne yaşadınız?”, “neler hissettiniz?”, nerede güçlük çektiniz?” gibi soruların sorulması ve katılımcıların yanıtlaması drama çalışmalarının önemli aşamalarındandır. Bu çalışmanın ardından başkalarının davranış biçimleri, duyguları, düşünceleri, deneyimleri ile ilgili bilgi sahibi olmak bireyin kendi yaşamına bilinçli bir şekilde göz atması açısından önemlidir. Çalışmanın bu aşamasında diğer bir amaç da katılımcıları içinde buldukları ortamdan kurtararak gerçeğe döndürmektir. Böylece birey yaşadığı süreci daha iyi gözlem ve analiz etme imkânı bulabilecektir [10, s.1].

Öğrencilerin konuşma becerisini geliştirmeye yönelik drama uygulamaları

Şimdi de Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmek amacıyla Orta seviyede uyguladığımız drama etkinliklerinden bazılarını ele alalım:

Boş sandalye. Öğretmen sandalyesini sınıfın ortasına çekin ve öğrencilere, bu boş sandalyede ünlü birinin oturduğunu hayal etmelerini söyleyin. Bu ünlü, geçmişte yaşamış veya hala yaşayan birisi olabilir. Öğrenciler bir dakika boş sandalyeye bakıp düşünsünler. Sonra bu ünlünün kendileriyle konuştuğunu farz etmelerini söyleyin. Ünlü kişi onlara bir cümle söylemiş olsa bu ne olurdu? Düşünceleri için bir iki dakika süre verin. Öğrencilere tek tek sorun: “Bu sandalyede biraz önce kim vardı ve sana ne dedi?” Sandalyede ki kişinin kim olduğunu söyleyebilir ve ona neler sormak isterdiniz? Neler konuşmak isterdiniz? (iki öğrenci görevlendirilerek konuşturulur) gibi sorular yönelterek konuşma başlatılır. Başka bir oyun ise öğrencilerin neler yapacakları söylenir ve belirli bir süre verilir.

Kağıt top. Bir dosya kağıdından yapılmış bir top ve ya gerçek küçük bir top getirin. Öğrenciler sınıfın fiziki yapısına göre halka veya U şeklinde oturtulur. Top kime gelirse arkadaşlarının bilmediği sadece sizin bildiğiniz bir özelliğinizi söyleyip topu bir başkasına fırlatması gerektiğini açıklayın. Kendinizle ilgili öğrencilerinizin bilemeyeceği bir özelliğinizi söyleyerek (Ben boş bir yolda yürürken yüksek sesle şarkı söylerim, çok çabuk ağlarım gibi) topu bir öğrenciye fırlatıp oyunu başlatın. Bu şekilde öğrencilerin seviyelerine göre cümleler şeklinde de konuşturulabilir. [11, s.1].

Eğlenceli ve düşündürücü sorular. Derse başlamadan ilk on dakika konu sonlarında, konuyla ilgili sorular belirlenip öğrencilere sorulabilir. Örneğin:

- Bir sabah uyandıığında senden başka herkes Çince konuşuyorsa ne yapardın?
- Yarın sabah farklı bir ülkede uyansan ne yapardın? Niçin?
- Hangi sporu yapmak istersin, niçin?
- Eğer başka bir yerde yaşasaydın, nerede yaşamak isterdin, niçin?
- En çok hangi rengi seviyorsun, o renk olsan ne hissederdin? Anlat.
- Adını değiştirdiysen yeni adın ne olurdu? Niçin?
- Elinde sihirli değnek olsaydı ne yapardın? Niçin?
- Bir ülkenin en zengin kişisi sen olsaydın ilk neler yapardın? Niçin?
- Okulun kurallarını sen koysan, ilk beş kural ne olurdu? Neden?
- Yaşadığın ülkenin cumhurbaşkanı olsan ilk yapacağın yenilikler ne olurdu? Niçin?

Restoranda. Kişiler: Çok aç ama parasız biri / Tok ama paralı biri / Hem aç hem paralı biri / Yorgun ve sinirli bir garson

Gönüllü dört öğrenci seçin. Roller dağıtılır. Sınıfın ortasına, öğrenci sıralarından dört kişilik bir masa kurun. Gönüllü öğrenciler otursun. Öğrencilerin rollerine uygun bir şekilde doğaçlama verilip diyalog kurmalarını isteyin. Sınıfın büyüklüğüne göre dörder kişiden oluşan gruplar oluşturulur.

Her gruba on dakika süre verilerek verilen rollerde konuşmaları istenir. Her bir gruba farklı roller verilir.

Zaman makinesi. Bu etkinlikte öğrencilerin hayal güçlerini kullanarak konuşmalarını sağlamaya yönelik bir oyundur. Öğretmen oyuna başlamadan önce, öğrencileri bilim-kurgu filmleri hakkında konuşturur. Bu filmleri gerçeye uygun bulup bulmadıklarını sorup, filmdeki olayların gerçekleşme ihtimalleri üzerinde öğrencilerin fikirleri öğrenir. Ardından öğrencilere, bir zaman makinasının icat edildiğini, bu zaman makinası yardımıyla geçmişe ve geleceğe gidilebileceğinin mümkün olduğunu söyler. Daha sonra öğrencilere, şimdi sizler de bu zaman makinası aracılığıyla isterseniz geçmişe, istesiniz geleceğe gidebilirsiniz, der. Öğrencilere biraz vakit vererek, zaman makinasıyla geçmişe ya da geleceğe gittiklerini hayal etmelerini söyler. Süre bitiminden sonra, öğrenciler, kurguladıkları hayallerini anlatır.

Bu aşamada öğretmen;

- Nereye gittiniz?
- Hangi yıla gittiniz?
- Kimlerle görüştünüz?
- Gittiğiniz yerin özellikleri nasıldı?
- Hiç ünlü birisine rastladınız mı? şeklinde sorular sorarak, öğrencilerin kurguladığı hayallerini anlatmasını ister. Bu sorular, öğretmen dilerse önceden belirlenir ve bütün öğrencilerin görebileceği bir şekilde tahtaya yazılabilir. Böylelikle bir yandan bütün öğrencilere soru sorma imkanı tanınırken bir yandan da daha fazla sayıda öğrenciye aktif katılım imkanı tanınmış olur [12, s. 23].

Açık arttırma. Sınıfta bir köşe hazırlayarak açık arttırmada satılacak eşyaları sergi haline getirin. Öğrencilere açık arttırmanın ne olduğunu, nasıl yapıldığını basitçe anlatın. Hatta açık arttırmayla ilgili kısa bir video seyrettirin. Sahte paraları öğrencilere dağıtın. Açık arttırmanın yöneticisi siz olun ve satışa başlayın. Belirlenen öğrencileri satıcı konumuna diğer öğrenciler de alıcı konumuna getirerek satışlar başlar. En çok parayı kazanan öğrenciye bir hediye verilebilir. *Açıklama:* Açık arttırma draması için ön hazırlık yapmanız gerekli. Sınıftaki her bir öğrenciye sahte 1000 tenge vereceksiniz. 1000 tengenin bozukluklardan oluşmasına (100, 200, 300 ve 500'liklerden oluşacak şekilde) olmasına dikkat ederek paraları hazırlama. Açık arttırmada satılacak eşyaları toplayın. Açık arttırmada satılacaklar evde yapılmış kek, kurabiye tarzında yiyecekler olabileceği gibi, kırtasiye malzemeleri, Türkçe kitaplar, müzik ve film CDleri, anahtarlık, cüzdan vs. olabilir. Bulduğunuz ortamın özelliklerini ve olanaklarını dikkate alarak mümkün olduğunca öğrencilerin işlerine yarayacak, onlara cazip gelecek bir açık arttırma koleksiyonu oluşturun. Dramayı yapmadan önce öğretmenin açık arttırma hakkında bilgi alması gerekmektedir bu da sınıfta açık arttırmayı daha rahat yönetmenizi sağlayacaktır.

Alo hattı. Gönüllü öğrencilerden başlayarak iki öğrenci seçilir. Seçtiğiniz öğrencileri birbirlerinin yüzünü göremeyecekleri, göz teması kuramayacakları bir şekilde arka arkaya oturturun. (Birinci öğrenci en öndeki sıraya, ikinci öğrenci mesela üçüncü sıraya otursun.)

Öğrencilere birer rol ve birer problem verin ve bu problemi telefonda halletmeye çalışmalarını söyleyin.

Birinci öğrenci anne veya baba rolünde.

İkinci öğrenci genç kız veya delikanlı rolünde.

Sorun: Genç, okul çıkışı arkadaşlarıyla gezmeye gitmek için izin almak üzere evi arar, ancak ebeveyn kendince bir sebepten buna izin vermek istemez. Konuyu tartışlar. Aynı şekilde kişiler ve roller değiştirilebilir.

Birinci öğrenci: Öğrenci

İkinci öğrenci: Öğretmen

Sorun: Öğrenci, kopya çekerken yakalanmıştır, özür dilemek için öğretmenini arar. Bu problem hakkında konuşurlar.

Birinci öğrenci: Belirli saat aralığında çalışmak için iş arayan bir genç.

İkinci öğrenci: İşveren konumundaki anne veya baba.

Sorun: Genç, harçlığını çıkarmak için akşamları markette çalışmaya karar verir. Gazetede bir ilan görür ve ilanı arar. Ebeveynle iş hakkında görüşür [11].

Sonuç

Drama yöntemi yabancı dil öğretiminde birçok açıdan avantajlar sağlamaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde drama tekniği sayesinde öğrenciler anlayabilme, anlatabilme, etkileşim, sorumluluk, özgüven vb. amaçlar etrafında öğretim faaliyetlerini gerçekleştirirler. Dil becerilerini kazandırmak için düzenlenmiş drama etkinlikleri ile anlama ve anlatım becerili ve doğru dil kullanımı uygulamalı olarak geliştirilebilir. Türkçe dersinde de eleştirel düşünen ve düşündüklerini açık, anlaşılır bir ifadeyle anlatabilen ana dili bilincine sahip bireyler yetiştirmenin amaçlanması bu yöntemin kullanılmasını gerekli kılmaktadır. Bütün eğitimciler en etkili ve kalıcı öğrenme sürecinin “yaparak-yaşayarak öğrenme” olduğu konusunda birleşmektedirler. Drama, “yaparak-yaşayarak öğrenme” bakımından en etkili yöntemlerden biridir. Dolayısıyla dramanın pek çok özellikleri göz önüne alınarak, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, özellikle de öğrencilerin konuşma becerilerinin geliştirilmesinde kullanılması büyük önem taşımaktadır. Ancak dramanın derste ne kadar kullanılabileceği, nasıl kullanılabileceği iyice düşünülmelidir. Yoksa avantaj gibi görünen birçok husus bir anda dezavantaja dönebilir. Drama tekniğinin; öğrencilerin iyi rolü iyi canlandıramaması, gerçekçi durumların bulunamaması ve öğrencilerin değerlendirilememesi konuları bu tekniğin sınırlılıklarındandır. Ayrıca bazı konuların da dramaya uygun olmaması da bir sınırlılıktır. Drama sürecindeki öğelerin; araç gereçler, katılımcılar ve öğretmenin bu konudaki yeterliliğinin drama uygulamalarını etkileyeceği unutulmamalıdır.

Kaynakça:

- 1 Kavcar C., Oğuzkan F., Sever S. Türkçe Öğretimi / C. Kavcar, F. Oğuzkan, S. Sever. –Ankara: Nobel Yayınları, 2004. – 231 s.
- 2 Demirel Ö. Yabancı Dil Öğretimi: İlkeler, Yöntemler ve Yöntemler / Ö. Demirel. – Ankara: Usem Yayınları, 2004 – 144 s.
- 3 Taşer S. Konuşma Eğitimi / S. Taşer. – İstanbul: Papirus Yayınevi, 2000. – 111 s.
- 4 Ur P. Discussions that work. / Cambridge: Cambridge University Press – 1981. – 89 s.
- 5 Yalın H. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme / H. Yalın. – Ankara: Nobel Yayın-Dağıtım, 2001. – 223 s.
- 6 Kavcar C. Türkçenin öğretiminde Dramatizasyon Yöntemi: Türk Dilinin Öğretimi Toplantısı 1-3 Ekim / C.Kavcar – Ankara, 1986. – 334 s.
- 7 Karadağ E., Çalışkan N. Kuramdan Uygulamaya İlköğretimde Drama / E. Karadağ, N. Çalışkan. – Ankara, 2008. – 127 s.